

Slovo k povzbuzení na pondělí 2. listopadu 2020, na Vzpomínku na všechny věrné zemřelé
Biblická čtení: 2Mak 12,43-46; Ž 103; 1Kor 15,20-28; Mt 25,1-13

Milé sestry, milí bratři,

při včerejší veliké a krásné slavnosti Všech svatých jsme oslavili všechny svaté, všechny spasené všech dob, tedy všechny ty, jejichž duše jsou již v nebi, v plnosti nebeské radosti kolem trůnu Beránkova. Dnes zase vzpomínáme na všechny věrné zemřelé, jak se dnešní památka (slavená na křesťanském Západě od konce 10. století, na celou církev rozšířená po celé církvi) také jmenuje.

Mezi tyto věrné zemřelé patří pochopitelně i všichni svatí slavení včera, ale je to společenství ještě větší. Patří mezi ně i všichni ti, kteří sice zemřeli „v řádu spásy“, ale jejichž duše ještě nedosáhly její plnosti, ještě procházejí posmrtným dočištěním. Důvodem toho je, že ve chvíli smrti, kdy se oddělily od svých těl, neodešly na věčnost ještě zcela připravené. Že takové jsou duše možná mnohých lidí, to si asi můžeme i oprávněně myslet. Vždyť u tolika lidí se zdá, že umírají nějak v přátelství s Bohem, ale možná ne s ním zcela smířeni, možná ne zcela připraveni na odchod k němu, možná ne zcela proměněni ke Kristově podobě. Však si zkusme představit, jaké by to bylo asi s námi, kdyby k nám nenadále přišla smrt a i naše duše se oddělila od našeho těla a už by nemohla nic napravit...

Ostatně právě toto vědomí, právě tato vpravdě realistická zkušenost byly patrně důvodem vzniku a rozšíření dnešní vzpomínky, liturgické praxe modlitby za zemřelé.

Především na tyto zemřelé – na duše v očistci – dnes zvláště vzpomínáme. Prakticky tak asi vzpomínáme spíše na všechny zemřelé, protože krom kanonizovaných svatých o nikom nemůžeme s jistotou vědět, že už je v nebi. A hlavně o nikom nemůžeme vědět, že by jeho duše byla zavržená, v pekle. Modlíme se tak za duše všech (nejen) svých zemřelých, za dokončení a urychlení procesu jejich dočištění, za skončení jejich procesu přípravy k nebeské hostině, pokud jsou tedy ještě v očistci.

Co vše je obsahem dnešní Vzpomínky na všechny věrné zemřelé, především jak bychom měli dnešní den snad duchovně prožít, velmi výstižně shrnují dnešní biblická čtení (jsou vybrána z těch, které nám liturgie nabízí pro mše za zemřelé).

První bylo z Druhé knihy makabejské. To nás přeneslo do poloviny 2. století před Kristem, do doby povstání Judy Makabejského a jeho bratří proti helenizačním snahám syrského krále Antiocha IV. Epiphana, tedy do doby makabejských válek za náboženskou svobodu. Čtení popisuje situaci po jedné z bitev, kdy Juda nachází u padlých židovských bojovníků pohanské amulety, znamená jejich hřích, a interpretuje to jako důvod, proč zrovna oni padli. Před Boží soud nemohli tak přijít docela připraveni, a proto Juda nechává zástupně za ně přinést smírnou oběť, oběť za hřích.

Toto místo je nejstarší biblická zmínka, kdy živí se modlí za spásu zemřelých, kdy za spásu jejich duší dokonce přinášejí kultickou oběť. Je to tak první již starozákonní svědectví víry, že Božího odpuštění může člověk dojít i za prahem smrti a že mu k tomuto odpuštění mohou pomoci i modlitby živých.

Celá situace je tak předobrazem toho, co děláme, co bychom měli dělat my dnes: Měli bychom se modlit za zemřelé, prosit za jejich spásu, pokud ještě procházejí procesem posmrtného dočištění. Proto se dnes slouží mši svaté za zemřelé, proto dnes a po celý týden chodíme na hřbitov a modlíme se za ně. Zde je také místo oněch „plnomocných odpustků pro duše v očistci“.

Druhé čtení je z patnácté kapitoly Prvního listu Korintským, z kapitoly, ve které svatý Pavel rozjímá o Kristově zmrtvýchvstání jako o přemožení smrti, otevření nebe, jako důvodu oprávněnosti jistoty naší křesťanské naděje na život věčný. Svým zmrtvýchvstáním Kristus otevřel nebe a také dosvědčil, že je vpravdě Božím Synem, že má moc skutečně odpouštět

hříchy, a díky tomu máme všichni naději. Naše modlitby za zemřelé mají smysl, naše prosby o odpuštění vlastních hříchů mohou být vyslyšeny.

Evangelium je z Matoušovy pětadvacáté kapitoly. V ní čteme tři velká podobenství o tom, podle čeho člověk bude souzen, podle čeho bude určeno, jaký bude jeho věčný úděl, zda spása anebo zavržení: Podle oleje v nádobách, podle využití svěřených hřiven a podle chování k bližním, v nichž je přítomen sám Kristus, o tom mluví ona tři podobenství. Z nich máme dnes před sebou to první, krásné podobenství o deseti pannách, o deseti družičkách, pěti prozíravých a pěti pošetilých.

Podobenství nám tak nejprve připomíná, stejně jako ostatní dvě zbývající, že věčná radost, vzetí na hostinu Beránkovu není něčím samozřejmým, že naše duše, budou-li se podobat pěti pošetilým pannám, mohou být shledány lehkými, zhaslými, bez oleje. Bez oleje Boží milosti, dobrých skutků, bez oleje lásky k Bohu a člověku, na které ze všeho nejvíce záleží.

Četbou tohoto podobenství bychom tak měli nejprve zpokornět, až se rozechvět při pomyšlení, že věčnost opravdu není samozřejmostí, nárokem, že nikdo z nás neví, zda obstojí, zda ji bude moci Boží milostí dostat, zda ji bude schopen přijmout. Jsme-li aspoň trochu soudní, musíme si být vědomi si nedostatečnosti svého oleje. Proto je třeba se pokorně utéci k Bohu, prosit o jeho milosrdenství, o odpuštění, aby on doplnil olej, který nejsme schopni získat sami, nám i našim bratřím a sestřám.

O olej se ale zároveň snažme, snažme se sebrat dostatek oleje lásky k Bohu a k člověku, dokud je čas, dokud máme ještě nějaký čas života. Abychom třeba měli i na rozdání těm, kterým se ho nebude dostávat.

Zkusme se dnes nechat těmito úryvky z Božího slova oslovit, ať už ve vztahu k zemřelým, za které dnes zvlášť prosíme, anebo ve vztahu k sobě samým a ostatním živým. I my všichni jednou zemřeme a staneme před Božím soudem. „Pamatujte, co jste vy, byli jsme i my, a co jsme my, budete i vy“ bývalo někdy napsáno na starých hřbitovech.

Pomodleme se tedy nejprve za naše zemřelé, jakož i za ostatní zemřelé, zvlášť na ty zapomenuté, na které nikdo konkrétně nepamatuje. Poprosme dobrého Boha, aby i na základě našich modliteb snad urychlil proces jejich posmrtného dočištění. S nadějí, že Bůh chce toto urychlení nějak navázat na naši modlitbu, na naše „odpustky“.

Nechme se ale také opět povzbudit, že je věčnost, protože Kristus z mrtvých vstal. A že je také odpuštění hříchů, protože Kristus svým zmrtvýchvstání dosvědčil, že je Boží Syn a že má tedy moc odpouštět hříchy. A Bohu díky za to.

A zpokorněme vzhledem ke svému posmrtnému údělu. Prosme Boha o odpuštění hříchů a sbírejme olej Boží milosti a dobrých skutků, i třeba proto, abychom ho v rozhodující chvíli měli dost nejen pro sebe, ale mohli se o něj rozdělit i s těmi, kterým se ho nebude dostávat, což může být i pro nás oním rozhodujícím skutkem lásky, který, jak praví Písmo, přikryje množství (našich) hříchů...